

Saksbehandler: Arve Bjørndahl

Vår dato:
25.04.2014
Deres dato:
13.11.2013Vår referanse:
2013/3279
Deres referanse:Fylkesmannen i Hordaland
Postboks 73105020 Bergen
Att. Mari Lee Olberg

Svar på spørsmål om rett til barnehageplass

Utdanningsdirektoratet viser til henvendelse fra Fylkesmannen i Hordaland 13. november 2013. Dere spør om en barnehage, kommunal eller ikke-kommunal, kan nekte å ta inn et barn, dersom barnets foreldre har gjeld som følge av manglende betaling for barnehageplass. Videre lurer dere på om kommunen som barnehagemyndighet kan kreve at gjelden blir betalt før et barn får barnehageplass ved hovedopptak.

Rett til barnehageplass

Barnehageloven § 12a gjelder rett til barnehageplass. Det følger av bestemmelsen at «[b]arn som fyller ett år senest innen utgangen av august det året det søkes om barnehageplass, har etter søknad rett til å få plass i barnehage fra august i samsvar med denne loven med forskrifter». Bestemmelsen gir rett til barnehageplass for barn som fyller ett år innen utgangen av august det året det søkes om barnehageplass. Barnet har rett til plass i barnehage i den kommunen der det er bosatt. Det følger av Ot.prp. nr. 52 (2007-2008 (forarbeidene) at «[b]arn som har rett til barnehageplass i henhold til § 12a, har rett til å motta en barnehageplass i samsvar med denne loven med forskrifter. Dette betyr rett til plass i en barnehage som er godkjent etter barnehageloven §§ 10, jf. §§ 1 og 2 eller § 11.» Det er kommunen som barnehagemyndighet som har plikt til å oppfylle retten til barnehageplass, jf. § 8 andre ledd.

Retten til barnehageplass er en minimumsforpliktelse, som bidrar til å skape gode og trygge oppvekst- og opplæringsvilkår for barn. Barnehager er både et pedagogisk tilbud, et omsorgstilbud og har innvirkning på småbarnsforeldres yrkesdeltakelse. En barnehageplass skal bidra til at alle barn får like muligheter. Plass i barnehage kan bedre norskkunnskapene til barn med minoritetsspråklige foreldre, og kan bidra til å hjelpe barn i familier med ulike typer problemer.

Tilgangen til barnehageplass har betydning for flere ulike samfunnsområder. Barnehagen er viktig for barna selv, da tiden før skolestart er svært viktig for barns språkutvikling, som igjen danner grunnlag for barnets senere læring og sosiale utvikling. Et annet formål med barnehage, er at den skal ha en helsefremmende og forebyggende funksjon, og bidra til å utjevne sosiale forskjeller. Utdanningsdirektoratet mener på bakgrunn av dette, at det ikke er grunnlag for å innskrenke retten til barnehageplass etter barnehageloven § 12a innenfor kommunen som følge av manglende foreldrebetaling. Det betyr at kommunen ikke kan forlange at gjeld blir betalt for at barnet skal få barnehageplass.

Betalingsmislighold som opptakskriterier

Barnehageeier skal fastsette barnehagens vedtekter, jf. barnehageloven § 7 fjerde ledd. Dette gjelder også kommunen som barnehageeier. Vedtektene skal gi opplysninger som er av betydning for foreldrenes forhold til barnehagen, deriblant opptakskriterier. Det følger av forskrift om saksbehandlingsregler ved opptak i barnehage § 2 at «[b]arnehagens vedtekter skal definere barnehagens opptakskrets og opptakskriterier. Opptakskriteriene må være objektive og etterprøvbare». I rundskriv F-08/2006 står det at «[d]ette innebærer at de bør

Postadresse:
Postboks 9359 Grønland, 0135 OSLO
Besøksadresser:
Schweigaards gate 15 B, Oslo
Britveien 4, Molde
Parkgata 36, Hamar

Telefon:
+47 23 30 12 00
Telefaks:
+47 23 30 12 99

E-post:
post@utdanningsdirektoratet.no
Internett:
www.utdanningsdirektoratet.no
Org.nr.:
NO 970 018 131

Bankgiro:
7694 05 10879
IBAN:
NO8876940510879
BIC/SWIFT
DNBANOKK

være så konkrete som mulig slik at det i etterkant lar seg gjøre å vurdere om tildelingen av plasser er i samsvar med dem».

Vi mener at en reservasjon mot å ta inn barn med manglende foreldrebetaling er et objektivt og etterprøvbart opptakskriterium. Det betyr at hver enkelt barnehage i utgangspunktet kan reservere seg mot å ta inn barn med manglende foreldrebetaling.

Vi gjør oppmerksom på at barn innenfor opptakskretsen med lovfestet rett til prioritet alltid skal prioriteres først. I barnehageloven § 13 er det gitt rett til prioritet ved opptak for barn med nedsatt funksjonsevne og barn det er fattet vedtak om etter barnevernloven §§ 4-12 og 4-4 andre og fjerde ledd. Bestemmelsen gir rett til prioritet ved opptak for to grupper barn som antas å ha et særskilt behov for et barnehagetilbud. Så lenge barnet hører barnehagens opptakskrets, kan en barnehage ikke reservere seg mot å ta disse barna som følge av manglende foreldrebetaling.

Selv om kommunens barnehager har en reservasjon mot manglende foreldrebetaling i opptakskriteriene, har kommunen som barnehagemyndighet uansett ansvar for å tilby alle rettighetsbarn barnehageplass i samsvar med barnehageloven § 12a. Denne bestemmelsen gir ikke krav på plass i én bestemt barnehage innenfor kommunegrensen, men kommunen skal likevel tillegge brukernes ønsker og behov stor vekt ved selve opptaket, jf. barnehageloven § 12. Vi mener at en reservasjon mot manglende foreldrebetaling som gjelder for alle barnehager som kommunen eier, trolig kan bidra til å uthule retten til barnehageplass etter § 12a.

Mislighold av foreldrebetaling

Hvis foreldrene har utestående foreldrebetaling til en barnehage, må dette vurderes på lik linje med andre kontraktsbrudd etter alminnelige kontraktsrettslige regler. Vi oppfordrer imidlertid til at foreldre og barnehageeiere søker gode løsninger til det beste for barna.

Vennlig hilsen

Einar Simonsen Plahter
avdelingsdirektør

Arve Bjørndahl
rådgiver